

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2023-06-13
Stockholm

Mål nr
M 8194-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-06-28 i mål nr M 2401-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

H S

Motpart

Byggnadsnämnden i Österåkers kommun
184 86 Åkersberga

SAKEN

Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår

Byggnadsnämndens i Österåkers kommun ansökan om utdömande av vite.

Dok.Id 1910755

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

H S har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska avslå ansökan om utdömande av vite och i andra hand att vitet ska sättas ned till en krona.

Byggnadsnämnden i Österåkers kommun (nämnden) har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

H S har utöver vad han tidigare anfört lagt till följande.

Föreläggandet har följts. Trädäcket, som länsstyrelsen skrafferat på ritningen och som nämnden hänvisat till i föreläggandet, är rivet. Det är inte rimligt att länsstyrelsens kryss på en ritning ska tolkas som ett åläggande att riva delar av konstruktionen för palissaden. Det finns ingen skrivning i länsstyrelsens beslut om palissaden. Palissaden och trädäcket är två helt olika byggnationer. Muddringslovet från år 2000 visar att det är kommunen själv som ställt krav på en palissad. Det framgår inte av muddringslovet att det måste sökas strandskyddsdispens. Palissaden såg likadan ut år 2000, då muddringslovet beviljades, som nu år 2022. Det faktum att en del av den, av kommunen ålagda, palissaden står kvar som en förstärkning kan inte hållas emot honom. En rivning innebär en risk för avsevärd försvagning av palissaden och att hela invallningen rämnrar. Gällande detaljplan anger också att en brygga per fastighet får uppföras. Han har varit bosatt utomlands under snart tio års tid och har, som medföljande make, varit helt utan inkomst. Det är således inte skäligt att döma ut ett vite av aktuell storlek med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden.

H S har gett in bevisning i form av diverse inkomstintyg, fotografier, beslut om muddring daterat den 27 april 2000 samt detaljplan för Svavelsö upprättad den 28 maj 2013.

Nämnden har vidhållit det som tidigare anförts och lagt till följande.

Eftersom det kvarstår såväl pålar i vattnet som stag mellan pålar och palissad (strandskoning) har föreläggandet om borttagande av samtlig byggnation inom skrafferat område inte följts. Det muddringslov utfärdat år 2000, som klaganden hänvisar till, är inte ett lov eller medgivande om strandskyddsdispens. Muddring förutsätter, trots beslutet från miljö- och hälsoskyddsnämnden, även strandskyddsdispens vilket inte har prövats eller lämnats. Det H S angett angående sin inkomst ändrar inte nämndens ställningstagande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i dess avgörande redogjort för vad domstolen i mål om utdömande av vite har att pröva. I likhet med mark- och miljödomstolen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att vitesföreläggandet har delgetts H S och att det fått laga kraft.

Som mark- och miljödomstolen också angett ankommer det på domstolen att pröva om föreläggandet har stöd i lag (se prop. 1984/85:96 s. 56). I detta ligger bl.a. en grundläggande kontroll av att föreläggandet är tillräckligt tydligt utformat för att ligga till grund för ett utdömande av vite (se 2–4 §§ lagen [1985:206] om viten). I den delen gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Den ett föreläggande riktar sig till måste få tydliga uppgifter om vad denne ska göra eller underlåta att göra för att följa föreläggandet. Denna information måste i allt väsentligt framgå av själva föreläggandet. Det finns endast ett begränsat utrymme att tolka föreläggandet mot bakgrund av vad som förekommit vid olika kontakter mellan myndigheter och vitesföreläggandets adressat (se t.ex. RÅ 1990 ref. 39 och RÅ 1994 ref. 29). Kravet på tydlighet har ofta uttryckts så att den som ett vitesföreläggande riktar sig till måste få helt klart för sig vad som fordras för att det fastställda vitesbeloppet inte ska dömas ut. Vitet måste således vara knutet till en klar definierad prestation eller underlåtenhet (se t.ex. RÅ 1990 ref. 39, RÅ 1993 ref. 41 och RÅ 1994 ref. 29).

H S har invänt att föreläggandet endast innebär en skyldighet att ta bort det över vattnet överliggande trädäcket och att han genom att riva detta uppfyllt föreläggandet. Vad som ska beaktas i detta sammanhang är huruvida föreläggandet är begränsat till detta eller, så som nämnden gjort gällande, även inneburit en skyldighet att ta bort det som finns under trädäcket i form av palissad och pålar.

Vitesföreläggandet har överprövats av länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen, som båda har godtagit föreläggandets utformning. Mark- och miljööverdomstolen har därefter beslutat att inte meddela prövningstillstånd. Det framgår dock inte att frågan om vilken konstruktion som föreläggandet omfattar särskilt har varit uppe till prövning.

Som framgår av ärendebeskrivningen i föreläggandet inleddes ärendet då en av nämnden tidigare medgiven strandskyddsdispens för ett bryggdäck upphävdes av länsstyrelsen. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att föreläggandet avser borttagande av ett bryggdäck samt att det hänvisas till en markering på en situationsplan. Föreläggandet preciserar inte närmare vilka åtgärder som ska vidtas i vattnet. Ordet bryggdäck går att förstå på så sätt att det är det ”golv” som vilar på stolpar, sten eller metall som i sin tur fästs i sjöbotten eller på land. Formuleringen går således att tolka som att det är tillräckligt att ta bort det över vatten överliggande trädäcket. Det går inte tydligt att utläsa av föreläggandet att det skulle avse även palissaden med stödpålar, som uppförts långt tidigare än det överliggande trädäcket. Detta förstärks av att det inte på något sätt övervägs i föreläggandet hur ett eventuellt ras av jord till vattnet ska hanteras, vilket torde varit naturligt om en stöttande palissadkonstruktion skulle avlägsnas. Den markering på en situationsplan som avser att visa vad som ska avlägsnas ger inte någon ledning förutom att det är själva däckets som avses. Det går inte utläsa av planen att även det som finns under bryggdäcket omfattas av föreläggandet. Mark- och miljööverdomstolen anser mot den bakgrunden att det inte med tillräcklig tydlighet framgår vilken av bryggans konstruktion som ska rivas för att H S ska ha uppfyllt föreläggandet och att föreläggandet därmed inte är tillräckligt tydligt utformat för att ligga till grund för ett utdömande av

vite. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och nämndens ansökan om utdömande av vite avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2023-07-04

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Mikael Hagelroth och Gösta Ihrfelt samt tf. hovrättsassessorn Sanna Pember, referent.

Föredragande har varit Ingrid Lidgard.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-28
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2401-22

PARTER

Sökande

Byggnadsnämnden i Österåkers kommun
184 86 Åkersberga

Motpart

H S

SAKEN

Utdömmande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar H S att till staten betala vite om
100 000 kronor.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Österåkers kommun (nämnden) beslutade den 24 maj 2016 att förelägga H S i egenskap av ägare till fastigheten A att vid vite om 100 000 kr bortskaffa det södra bryggdäcket i enlighet med länsstyrelsens markering på situationsplan.

Bryggdäcket skulle vara borttaget senast den 31 oktober 2016. Vidare beslutades att arbeten i vatten inte får utföras från 1 maj till 31 augusti.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som ändrade tiden för fullgörande till tre månader efter att beslutet vunnit laga kraft, eller om den tidpunkten infaller under perioden 1 maj till 31 augusti, senast inom tre månader från den 31 augusti det aktuella året. Länsstyrelsens beslut fastställdes av denna domstol den 9 december 2019 i mål nr M 7550-18 och föreläggandet vann laga kraft den 30 mars 2020. Fastigheten A hade då styckats av och bildat två nya fastigheter, B och C. Det aktuella bryggdäcket är placerat huvudsakligen på C, vilken H S är nuvarande ägare av, och en bit in på A.

Nämnden har nu ansökt om utdömande av vite hos mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att H S ska förpliktas att betala ett fast vite om 100 000 kr. Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande.

Beslutet om föreläggande vid vite har fått laga kraft i Mark- och miljööverdomstolen den 30 mars 2020 och bryggdäcket har ännu inte tagits bort. Nämnden begär nu därför utdömande av försuttet vite på 100 000 kr av H S i egenskap av nuvarande fastighetsägare.

H S har bestritt yrkandet. Till stöd för sitt bestridande har han anfört bl.a. följande. Vad **H S** förstår så rör aktuellt ärende endast ett förslag från kommunen att utdöma ett gammalt vitesbelopp från ett vitesföreläggande som inte heller tidigare delgivits honom.

Trädäcket demonterades år 2022 och kvar finns endast konstruktionen av palissaden. Vitesföreläggandet från år 2022 är därför förfallet.

Nämnden har till bemötande av **H Ss** yttrande framfört i huvudsak följande.

Byggnadsnämnden beslutade den 22 mars 2022, beslut § 3:16, att ansöka om utdömande av försuttet vite. Byggnadsnämnden hade tidigare beslutat under § 2:16 och § 2:17 den 22 februari 2022 att förelägga om rättelse av bryggdäcket på båda fastigheterna som bryggdäcket sträcker sig över.

Vid tidpunkten för nämndens beslut om begäran om utdömande av vite hade, enligt nämndens bedömning, föreläggandet ej följts. **H S** mejlade den 31 mars 2022 in bilder för att styrka att han vidtagit rättelse. Enligt nämndens bedömning ska dock även träpålarna i vattnet tas bort

Nämndens begäran avser utdömande av det föreläggande som nämnden beslutade om under 2016, § 6:29, och som efter överklaganden vann laga kraft år 2020. Av detta framgår att **H S** har delgivits vitesföreläggandet.

DOMSKÄL

I mål om utdömande av vite ska mark- och miljödomstolen pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft, om det är lagligen grundat och om föreläggandet har överträtts. Om föreläggandet har överträtts ska domstolen pröva om adressaten har haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Finns förutsättningar att döma ut vitet

ska domstolen även pröva vitets storlek och beakta om det finns skäl för jämkning av vitet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att beslutet är lagligen grundat och ger tydliga anvisningar om vad adressaten ska göra för att undgå vitessanktionen. Eftersom beslutet vann laga kraft den 30 mars 2020 och tiden för fullgörande därmed inträffade 30 juni 2020, dvs. under den tid då arbeten i vatten inte får utföras, skulle bryggdäcket senast ha tagits bort den 30 november 2020. Det är klarlagt att H S har delgetts beslutet, att beslutet har vunnit laga kraft och att det inte har efterlevts inom förelagd tid.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att förutsättningarna för att döma ut det förelagda vitet är uppfyllda. Vitesbeloppet är rimligt och det saknas även i övrigt skäl att sätta ned vitet. H S ska därför förpliktas att betala vite enligt nämndens ansökan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 19 juli 2022.

Johanna Barketorp Dirke

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Johanna Barketorp Dirke deltagit.
Föredragande har varit beredningsjuristen Jessica Waher.